

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

15 septembrie 2016*

„Trimitere preliminară — Ajutoare de stat — Contracte de cumpărare a energiei electrice pe termen lung — Compensare pentru rezilierea voluntară — Decizie a Comisiei prin care se constată compatibilitatea unui ajutor de stat cu piața internă — Controlul legalității unui ajutor de către instanța națională — Ajustare anuală a costurilor irecuperabile — Momentul luării în considerare a apartenenței unui producător de energie la un grup de întreprinderi”

În cauza C-574/14,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Sąd Najwyższy (Curtea Supremă, Polonia) prin decizia din 8 octombrie 2014, primită de Curte la 11 decembrie 2014, în procedura

PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.

împotriva

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul J. L. da Cruz Vilaça, președinte de cameră, domnul A. Tizzano (raportor), vicepreședinte al Curții, și domnii F. Biltgen, A. Borg Barthet și E. Levits, judecători,

avocat general: domnul M. Campos Sánchez-Bordona,

grefier: domnul M. Aleksejev, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 27 ianuarie 2016,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A., de A. Jodkowski, avocat;
 - pentru Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, de Z. Muras și de A. Walkiewicz, în calitate de agenți;
 - pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, de M. Rzotkiewicz și de E. Gromnicka, în calitate de agenți;
 - pentru Comisia Europeană, de K. Herrmann, de P. Němečková și de R. Sauer, în calitate de agenți,
- după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 14 aprilie 2016,

* Limba de procedură: polona.

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 107 TFUE și a articolului 4 alineatul (3) TUE coroborate cu dispozițiile Deciziei 2009/287/CE a Comisiei din 25 septembrie 2007 cu privire la ajutorul de stat acordat de Polonia în cadrul Contractelor de cumpărare a energiei electrice, precum și ajutorul de stat pe care Polonia plănuiește să îl acorde în cadrul compensării pentru rezilierea voluntară a Contractelor de cumpărare a energiei electrice (JO 2009, L 83, p. 1).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. (denumită în continuare „PGE”), pe de o parte, și Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (președintele Autorității de Reglementare în domeniul Energiei, Polonia, denumit în continuare „președintele URE”), pe de altă parte, în legătură cu stabilirea quantumului ajustării anuale a compensației pentru anul 2009, pentru care PGE este eligibilă în temeiul costurilor denumite „irecuperabile”.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Comunicarea privind metodologia de evaluare a ajutoarelor de stat asociate costurilor irecuperabile

- 3 Directiva 96/92/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 decembrie 1996 privind normele comune pentru piața internă de energie electrică (JO 1997, L 27, p. 20) a fost adoptată în perspectiva asigurării unei piețe de energie electrică concurențiale și competitive. În unele state membre, transpunerea acestei directive a fost însoțită de acordarea de ajutoare publice în favoarea întreprinderilor naționale active în sectorul energiei electrice.
- 4 În acest context, la 26 iulie 2001, Comisia Europeană a adoptat o comunicare privind metodologia de analiză a ajutoarelor de stat legate de costurile irecuperabile (denumită în continuare „Metodologia costurilor irecuperabile”).
- 5 În conformitate cu punctul 2 al șaselea paragraf din Metodologia costurilor irecuperabile, scopul său este de a preciza metoda pe care Comisia își propune să o adopte în cadrul aplicării normelor Tratatului FUE în materia ajutoarelor de stat în ceea ce privește măsurile de ajutor concepute pentru a compensa costul angajamentelor sau al garanțiilor care ar prezenta riscul de a nu mai putea fi onorate ca urmare a deschiderii în vederea concurenței a sectorului energiei electrice, stabilită de Directiva 96/92.
- 6 Punctul 3 din această metodologie precizează că noțiunea „costuri irecuperabile” privește angajamentele sau garanțiile de funcționare care pot lua diferite forme în practică, printre care contracte de cumpărare pe termen lung, investiții efectuate cu garanția implicită sau explicită a vânzării, precum și investiții efectuate în afara sferei de activitate normală. În special, punctul 3.3 din metodologia menționată prevede că, pentru a constitui costuri irecuperabile eligibile, care pot fi recunoscute de Comisie, aceste obligații sau garanții de funcționare trebuie:

„[...] să prezinte riscul de a nu putea fi onorate ca urmare a dispozițiilor Directivei 96/92. Prin urmare, pentru a constitui un cost irecuperabil, un angajament sau o garanție trebuie să devină neeconomică din cauza efectelor directivei și trebuie să afecteze în mod semnificativ competitivitatea întreprinderii

în cauză. Această împrejurare trebuie să determine în special întreprinderea în cauză să efectueze înregistrări contabile (de exemplu provizioane), destinate să evidențieze impactul previzibil al acestor garanții sau angajamente.

Mai mult, atunci când din angajamentele sau din garanțiile avute în vedere rezultă că, în lipsa unui ajutor sau a unor măsuri tranzitorii, viabilitatea întreprinderilor în cauză ar putea fi pusă în discuție, se prezumă că aceste angajamente sau garanții îndeplinesc condițiile prevăzute în paragraful precedent.

Efectul angajamentelor sau al garanțiilor avute în vedere asupra competitivității sau a viabilității întreprinderilor în cauză va fi evaluat la nivelul întreprinderilor consolidate. Pentru ca angajamentele sau garanțiile să poată constitui costuri irecuperabile, trebuie să poată fi stabilită o legătură cauză-efect între intrarea în vigoare a Directivei 96/92 și dificultatea întâmpinată de întreprinderile în cauză în ceea ce privește onorarea sau respectarea acestor angajamente sau garanții. Pentru a stabili această legătură cauză-efect, Comisia va lua în considerare în special scăderile de prețuri ale energiei electrice sau pierderile, în termeni de cote de piață, ale întreprinderilor în cauză. Angajamentele sau garanțiile care nu ar fi putut să fie onorate independent de intrarea în vigoare a directivei nu constituie costuri irecuperabile.”

- 7 Potrivit punctelor 4.2, 4.3 și 4.5, care figurează la punctul 4 al cincilea paragraf din Metodologia costurilor irecuperabile:

„4.2 Dispozitivul de plată a ajutorului trebuie să permită luarea în considerare a evoluției efective viitoare a concurenței. Această evoluție va putea fi evaluată în special prin intermediul unor factori cuantificabili (prețuri, cote de piață, alți factori relevanți menționați de statul membru). Întrucât evoluția condițiilor concurenței influențează direct quantumul costurilor irecuperabile eligibile, quantumul ajutorului plătit va fi în mod obligatoriu condiționat de dezvoltarea unei concurențe reale, iar calculul ajutoarelor plătite în timp va trebui să țină seama de evoluția factorilor relevanți pentru a măsura gradul de concurență atins.

4.3 Statul membru trebuie să se oblige să prezinte Comisiei un raport anual prin care se urmărește în special să se precizeze evoluția situației concurenței de pe piața sa de energie electrică, indicând mai ales modificările constatate cu privire la factorii cuantificabili relevanți. Acest raport anual va detalia modul de calculare a costurilor irecuperabile aferente anului corespunzător și va preciza quantumul ajutoarelor acordate.

[...]

4.5 Quantumul maxim al ajutoarelor care pot fi plătite unei întreprinderi în vederea compensării costurilor irecuperabile trebuie precizat în avans. Acesta trebuie să aibă în vedere posibila creștere a productivității întreprinderii.

În mod similar, trebuie să se specifice cu claritate, în avans, modalitățile exacte de calculare și de finanțare a ajutoarelor destinate compensării costurilor irecuperabile, precum și durata maximă în care pot fi plătite ajutoarele. Notificarea acestor ajutoare trebuie să prezinte în special modul în care, la calcularea costurilor irecuperabile, vor fi incluse modificările diferitor factori menționați la punctul 4.2.”

Decizia 2009/287

- 8 Articolul 1 din Decizia 2009/287, care se referă la contractele de cumpărare a energiei electrice pe termen lung încheiate între operatorul public al rețelei poloneze de electricitate Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. (denumit în continuare „PSE”) și un anumit număr de societăți active în sectorul respectiv, are următorul cuprins:

„(1) Contractele de cumpărare a energiei electrice încheiate între [PSE] și societățile menționate în anexa nr. 1 la [Ustawa o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej (Legea privind regulile referitoare la acoperirea costurilor suportate de producători în legătură cu rezilierea înainte de termen a Contractelor de cumpărare a energiei electrice) din 29 iunie 2007 (Dz. U. din 2007, nr. 130, poziția 905, denumită în continuare „Legea KDT”),] constituie, de la data aderării Poloniei la Uniunea Europeană, ajutor de stat în sensul articolului [107 alineatul (1) TFUE], acordat în favoarea producătorilor de energie electrică.

(2) Ajutorul de stat menționat la alineatul (1) constituie ajutor de stat acordat în mod ilegal și este incompatibil cu piața [internă].”

- 9 Articolul 4 din această decizie prevede:

„(1) Compensițiile prevăzute în [Legea KDT] constituie ajutor de stat în sensul articolului [107 alineatul (1) TFUE], acordat în favoarea producătorilor menționați în anexa nr. 2 la Lege.

(2) Ajutorul de stat menționat la alineatul (1) este compatibil cu piața [internă] în temeiul Metodologiei costurilor irecuperabile.

(3) Cuantumul maxim al compensațiilor prevăzute în [Legea KDT] este obținut după deducerea veniturilor generate de active, în cadrul Contractelor de cumpărare pe termen lung, și care sunt disponibile pentru acoperirea costurilor de investiții.”

Dreptul polonez

- 10 În anii 90, modernizarea infrastructurii poloneze de electricitate a impus investiții considerabile. Întrucât situația financiară a producătorilor naționali nu le permitea să suporte asemenea investiții, acești producători au încheiat cu PSE contracte de cumpărare a energiei electrice pe termen lung (denumite în continuare „CCEE”).
- 11 În temeiul acestor contracte, producătorii de energie electrică în cauză s-au obligat să creeze noi capacități de producție, să își modernizeze echipamentele și să furnizeze PSE o cantitate minimă fixă de energie electrică, produsă de anumite instalații. La rândul său, PSE s-a obligat să cumpere cel puțin cantitatea minimă de energie electrică convenită, la un preț bazat pe principiul de transfer al costurilor asupra consumatorului.
- 12 În urma intrării în vigoare a Directivei 96/92, Legea KDT a prevăzut posibilitatea ca producătorii menționați în anexa 1 la aceasta să rezilieze CCEE încheiate cu PSE.
- 13 În special, Legea KDT a instituit, pentru producătorii care au reziliat din proprie inițiativă contractele menționate, un drept la compensarea costurilor irecuperabile, conform condițiilor pe care le prevede. Acești producători de energie electrică, care erau părți la CCEE, pot astfel să beneficieze de o asemenea compensație în fiecare an, în principiu pe o durată corespunzătoare celei a CCEE reziliat anticipat.

- 14 În conformitate cu Legea KDT, compensația trebuie să acopere costurile irecuperabile. În special, mecanismul de compensare prevăzut de această lege presupune plata unui avans către producător în temeiul costurilor irecuperabile, în cuantumul propus, care nu trebuie totuși să îl depășească pe cel prevăzut de legea menționată, iar ulterior o regularizare anuală a cuantumului avansului plătit, efectuată de președintele URE în special pe baza rezultatului financiar real.
- 15 În acest scop, președintele URE stabilește cuantumul compensației datorate pentru un anumit an. Ca urmare a acestui fapt, producătorului fie i se impune rambursarea în sistem a unei părți din avans, fie îi sunt atribuite resurse suplimentare. În continuare, la sfârșitul perioadei de ajustare, se efectuează un decont final al sumelor plătite și datorate producătorului, sub forma unei ajustări finale.
- 16 Articolul 2 punctul 12 din Legea KDT definește „costurile irecuperabile” ca fiind cheltuielile producătorului care nu sunt acoperite de veniturile rezultate din vânzarea energiei electrice produse, din rezerve de energie și din serviciile prestate în sistem pe o piață concurențială după rezilierea anticipată a unui CCEE, rezultând din investițiile efectuate de acest producător până la 1 mai 2004 în bunuri afectate producerii de energie electrică.
- 17 Articolul 32 alineatul 1 din Legea KDT, care reglementează mecanismul de calculare a ajustării costurilor irecuperabile pentru producătorii care fac parte dintr-un grup de întreprinderi, prevede:
- „În cazul în care producătorul care a încheiat un acord de reziliere face parte dintr-un grup de întreprinderi, la calcularea costurilor irecuperabile trebuie să se ia în considerare parametrii marcați cu simbolurile «N», «SD», «R» și «P», menționați la articolul 27 alineatul 1, în privința fiecărui producător și a fiecărei entități care face parte din grupul de întreprinderi menționat și care desfășoară activități economice în domeniul producerii de energie electrică pe teritoriul Poloniei, în unitățile de producție menționate în anexa 7 la prezenta lege.”
- 18 Anexa 1 la Legea KDT conține o listă cu producătorii care sunt părți la CCEE și precizează unitățile de producție vizate prin aceste contracte.
- 19 Anexa 7 la această lege conține o listă a unităților de producție avute în vedere pentru calcularea costurilor irecuperabile ale producătorilor, listă de care se ține seama cu ocazia ajustărilor costurilor irecuperabile.

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 20 Din decizia de trimitere reiese că PGE, care, la momentul situației de fapt care a cauzat litigiul principal, își desfășura activitatea sub denumirea de Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A., și Elektrownia Bełchatów S.A. (denumită în continuare „ELB”) nu făceau parte din același grup de întreprinderi în perioada în care PGE și-a asumat angajamentele a căror rambursare a generat costurile irecuperabile în discuție în litigiul principal. Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A. figura în anexa 1 la Legea KDT ca producător și ca parte într-un CCEE încheiat cu PSE. În ceea ce privește ELB, unitățile sale de producție erau enumerate în anexa 7 la această lege, iar această societate era prezentată ca făcând parte din societatea holding BOT, un alt grup decât cel căruia îi aparținea PGE. Cu toate acestea, la data adoptării Legii KDT, precum și la cea a adoptării Deciziei 2009/287, PGE și ELB făceau parte din același grup.
- 21 ELB nu era parte într-un CCEE încheiat cu PSE și, în consecință, nu avea statutul de „producător” în sensul Legii KDT. Îl avea, în schimb, pe cel de „entitate”, în sensul articolului 32 din această lege, al cărei rezultat financiar este luat în considerare cu ocazia ajustării costurilor irecuperabile ale unui producător care intră sub incidența legii menționate.

- 22 Prin decizia din 30 iulie 2010, președintele URE a stabilit cuantumul ajustării anuale a costurilor irecuperabile pentru PGE la 24 077 793 de zloți polonezi (PLN) (aproximativ 4 988 900 de euro) pentru anul 2009. În aplicarea articolului 32 din Legea KDT, el a ajustat costurile irecuperabile ale PGE, care făcea parte dintr-un grup de întreprinderi conform definiției de la articolul 2 alineatul 1 din această lege. Potrivit constatărilor președintelui URE, în cursul anului 2009, ELB aparținea aceluiași grup de întreprinderi ca și PGE și participa la programul de ajutor de stat, fără a beneficia însă de resurse pentru acoperirea costurilor irecuperabile.
- 23 PGE a formulat o acțiune având ca obiect modificarea acestei decizii a președintelui URE la Sąd Okręgowy w Warszawie (Tribunalul Regional din Varșovia, Polonia). În special, ea a solicitat stabilirea ajustării anuale a costurilor irecuperabile la suma de 116 985 205 PLN (aproximativ 26 435 046 de euro) sau anularea acestei decizii în întregime. În acțiunea formulată, PGE a arătat că articolul 32 alineatul 1 din Legea KDT se aplica exclusiv entităților care constituie un grup de întreprinderi potrivit anexei 7 la această lege. Potrivit PGE, întrucât, conform acestei anexe, ELB nu făcea parte din grupul de întreprinderi căruia îi aparținea PGE, președintele URE nu avea niciun temei să efectueze o ajustare a costurilor irecuperabile pentru aceasta ținând seama de rezultatul financiar al ELB.
- 24 Prin decizia din 4 iunie 2012, Sąd Okręgowy w Warszawie (Tribunalul Regional din Varșovia) a admis acțiunea PGE și a stabilit cuantumul ajustării costurilor irecuperabile la suma de 116 985 205 PLN (aproximativ 26 435 046 de euro).
- 25 Împotriva acestei hotărâri, președintele URE a declarat apel la Sąd Apelacyjny w Warszawie (Curtea de Apel din Varșovia, Polonia), care a fost respins printr-o hotărâre din 17 ianuarie 2013. Prin această hotărâre, instanța de apel a considerat că, pentru a ține seama de rezultatul financiar real al unei alte entități cu ocazia ajustării costurilor irecuperabile, era necesar ca această entitate să facă parte din același grup de întreprinderi ca PGE la momentul adoptării Legii KDT. Cu toate acestea, în conformitate cu anexa 7 la legea amintită, la care face trimitere articolul 32 din aceasta, ELB nu trebuia să fie considerată ca făcând parte din același grup de întreprinderi ca PGE în scopul calculării ajustării compensației pentru costurile irecuperabile.
- 26 La 15 iulie 2013, președintele URE a formulat recurs la instanța de trimitere, Sąd Najwyższy (Curtea Supremă, Polonia), împotriva hotărârii Sąd Apelacyjny w Warszawie (Curtea de Apel din Varșovia) din 17 ianuarie 2013. Trebuie arătat că, pentru a interpreta noțiunea „grup de întreprinderi”, în sensul articolului 2 alineatul 1 din Legea KDT, nu este necesar să se facă trimitere la anexa 7 la Legea KDT, ci să fie luate în considerare numai entitățile care aparțin unui anumit grup de întreprinderi la momentul intrării în vigoare a acestei legi.
- 27 În schimb, după cum ar reieși din cuprinsul punctelor 3.3 și 4.2 din Metodologia costurilor irecuperabile, ar fi necesară calcularea acestor costuri ținând seama de apartenența efectivă a producătorilor de energie care intră sub incidența Legii KDT la un grup de întreprinderi în fiecare an în care este efectuată ajustarea costurilor irecuperabile. Or, dat fiind că, la data adoptării deciziei președintelui URE, PGE aparținea aceluiași grup de întreprinderi ca ELB, rezultatul financiar al acesteia din urmă ar trebui luat în considerare cu ocazia ajustării cuantumulului costurilor irecuperabile ale PGE.
- 28 În aceste condiții, Sąd Najwyższy (Curtea Supremă) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Articolul 107 TFUE coroborat cu articolul 4 alineatul (3) TUE și cu articolul 4 alineatul (2) din Decizia [2009/287] trebuie interpretat în sensul că, atunci când Comisia declară că un ajutor de stat este compatibil cu piața comună, instanța națională nu este abilitată să verifice dacă dispozițiile naționale care au fost considerate ajutor de stat autorizat se conformează principiilor prevăzute în [Metodologia costurilor irecuperabile]?”

- 2) Articolul 107 TFUE coroborat cu articolul 4 alineatul (3) TUE și cu articolul 4 alineatele (1) și (2) din Decizia [2009/287], în lumina punctelor 3.3 și 4.2 din [Metodologia costurilor irecuperabile], trebuie interpretat în sensul că, în cadrul punerii în aplicare a unui program de ajutor de stat, a cărui compatibilitate cu piața comună a fost constatată de Comisie, ajustarea anuală a costurilor irecuperabile ale producătorilor care fac parte din grupuri de întreprinderi se efectuează în ipoteza în care este determinantă doar apartenența producătorului la grup potrivit situației descrise în anexa la actul juridic analizat de Comisie sau este necesar să se verifice, în fiecare an în care se efectuează ajustarea costurilor irecuperabile, dacă în acest interval beneficiarul programului de ajutor de stat legat de costurile irecuperabile face parte efectiv din grupul de întreprinderi din care fac parte și alți producători care intră sub incidența acestui program?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 29 Prin intermediul primei întrebări formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 107 TFUE și articolul 4 alineatul (3) TUE coroborate cu articolul 4 alineatul (2) din Decizia 2009/287 trebuie interpretate în sensul că se opun ca, în cazul în care Comisia a examinat un program de ajutor de stat în lumina Metodologiei costurilor irecuperabile și l-a considerat compatibil cu piața internă înainte de punerea sa în aplicare, autoritățile și instanțele naționale să verifice la rândul lor, cu ocazia punerii în aplicare a ajutorului în discuție, conformitatea sa cu principiile prevăzute de această metodologie.
- 30 Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie amintit că, conform unei jurisprudențe constante a Curții, în cadrul unui sistem de control al ajutoarelor de stat instituit prin Tratatul FUE, instanțele naționale, pe de o parte, și Comisia, pe de altă parte, joacă roluri complementare, însă distincte (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 noiembrie 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, punctul 27 și jurisprudența citată).
- 31 În special, instanțele naționale asigură, până la adoptarea deciziei finale a Comisiei, protecția drepturilor justițiabililor în raport cu o încălcare eventuală de către autoritățile de stat a interdicției prevăzute la articolul 108 alineatul (3) TFUE (Hotărârea din 21 noiembrie 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, punctul 28 și jurisprudența citată). Pentru aceasta, ele pot fi investite cu soluționarea unor litigii cu privire la interpretarea și aplicarea noțiunii „ajutor de stat” prevăzută la articolul 107 alineatul (1) TFUE, în scopul de a stabili dacă o măsură de stat instituită cu nerespectarea procedurii de control prealabil prevăzute la articolul 108 alineatul (3) TFUE trebuia sau nu trebuia să fie supusă acestei proceduri (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 iulie 2007, Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, punctul 50 și jurisprudența citată).
- 32 În schimb, aceste instanțe nu sunt competente pentru a se pronunța asupra compatibilității unor măsuri de ajutor sau a unui program de ajutor de stat cu piața internă. Astfel, în temeiul unei jurisprudențe consacrate a Curții, această apreciere este de competența exclusivă a Comisiei, acționând sub controlul instanțelor Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 iulie 2007, Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, punctele 51 și 52, precum și jurisprudența citată, și Hotărârea din 21 noiembrie 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, punctul 28 și jurisprudența citată).
- 33 Trebuie amintit de asemenea că aplicarea normelor Uniunii în materie de ajutoare de stat se întemeiază pe o obligație de cooperare loială între, pe de o parte, instanțele naționale și, pe de altă parte, Comisie și instanțele Uniunii, în cadrul căreia fiecare acționează în funcție de rolul care îi este atribuit de tratat. În cadrul acestei cooperări, instanțele naționale trebuie să adopte toate măsurile generale sau speciale de natură să asigure executarea obligațiilor care rezultă din dreptul Uniunii și să se abțină să le adopte pe cele susceptibile să pună în pericol realizarea obiectivelor tratatului, după cum

rezultă din cuprinsul articolului 4 alineatul (3) TUE. Astfel, instanțele naționale trebuie în special să se abțină să adopte decizii contrare unei decizii a Comisiei, chiar dacă aceasta are caracter provizoriu (a se vedea Hotărârea din 21 noiembrie 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, punctul 41).

- 34 În speță, după cum reiese din decizia de trimitere, instanța de trimitere urmărește să afle dacă este necesar să fie apreciată conformitatea programului de ajutor de stat prevăzut de o lege națională precum Legea KDT cu principiile prevăzute de Metodologia costurilor irecuperabile, deși Comisia a stabilit deja compatibilitatea sa cu piața internă în Decizia 2009/287.
- 35 În această privință, trebuie subliniat că, după ce a considerat, la articolul 1 din această decizie, că regimul de compensare în discuție în litigiul principal constituia un „ajutor de stat”, în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE, în favoarea producătorilor de energie electrică, Comisia a autorizat definitiv acest regim apreciind, la articolul 4 alineatul (2) din decizia menționată, că compensările costurilor irecuperabile erau compatibile cu piața internă tocmai „în temeiul Metodologiei costurilor irecuperabile”.
- 36 În aceste condiții, a permite unei instanțe naționale, în cadrul punerii în aplicare a unui program de ajutoare de stat precum cel în discuție în litigiul principal, să se pronunțe la rândul său cu privire la compatibilitatea unui asemenea program cu piața internă ar însemna în esență să se atribuie acestei instanțe puterea de a substitui aprecierea făcută de Comisie, în speță prin Decizia 2009/287, cu propria apreciere. Ca urmare a acestui fapt, s-ar permite instanței menționate, cu nerespectarea jurisprudenței citate la punctul 32 din prezenta hotărâre, să aducă atingere competențelor exclusive rezervate Comisiei în ceea ce privește aprecierea compatibilității ajutoarelor de stat cu piața internă.
- 37 În plus, recunoașterea posibilității unei instanțe naționale de a formula o asemenea apreciere ar face-o să își depășească limitele propriilor competențe, prin care se urmărește asigurarea respectării dreptului Uniunii privind ajutoarele de stat, amintite la punctul 31 din prezenta hotărâre, precum și să își încalce obligația de cooperare loială cu instituțiile Uniunii, evocată la punctul 33 din prezenta hotărâre. Astfel, nu poate fi exclus – după cum, de altfel, pare să fie cazul în speță – ca verificarea făcută de instanța națională în cauză să o determine să ia o decizie contrară celei, de altfel definitivă, adoptate de Comisie.
- 38 Desigur, atunci când Comisia se pronunță asupra compatibilității unui program de ajutor de stat cu piața internă, nu poate fi exclus ca situația de fapt luată în considerare de această instituție să sufere o modificare între momentul în care ea examinează situația menționată și cel în care adoptă decizia sa definitivă. O astfel de împrejurare poate efectiv să determine instanța națională, investită să examineze dacă o anumită măsură intră sub incidența unui program de ajutor autorizat, să ridice problema pertinentei deciziei Comisiei în acest sens.
- 39 Totuși, după cum a arătat avocatul general la punctul 53 din concluzii, această problemă nu poate fi soluționată atribuind instanțelor naționale competențe rezervate Comisiei, ci soluția trebuie să fie identificată, dimpotrivă, prin delimitarea rolurilor complementare, însă distincte, amintite la punctele 30-33 din prezenta hotărâre, pe care acești actori le joacă în domeniul ajutoarelor de stat.
- 40 Astfel, dacă are îndoieli cu privire la interpretarea unei decizii a Comisiei prin care o măsură determinată este calificată drept ajutor de stat, instanța națională poate solicita lămuriri instituției menționate sau, în funcție de împrejurări, poate sau trebuie, conform articolului 267 al doilea și al treilea paragraf TFUE, să adreseze o întrebare preliminară Curții cu privire la interpretarea articolului 107 TFUE (a se vedea în acest sens printre altele Hotărârea din 11 iulie 1996, SFEI și alții, C-39/94, EU:C:1996:285, punctele 50 și 51, precum și Hotărârea din 21 noiembrie 2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, punctul 44).

- 41 Ținând seama de considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la prima întrebare că articolul 107 TFUE și articolul 4 alineatul (3) TUE coroborate cu articolul 4 alineatul (2) din Decizia 2009/287 trebuie interpretate în sensul că se opun ca, în cazul în care Comisia a examinat un program de ajutor de stat în lumina Metodologiei costurilor irecuperabile și l-a considerat compatibil cu piața internă înainte de punerea sa în aplicare, autoritățile și instanțele naționale să verifice la rândul lor, cu ocazia punerii în aplicare a ajutorului în discuție, conformitatea sa cu principiile prevăzute de această metodologie.

Cu privire la a doua întrebare

- 42 Prin intermediul celei de a doua întrebări formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 4 alineatele (1) și (2) din Decizia 2009/287, citit în lumina Metodologiei costurilor irecuperabile, trebuie să fie interpretat în sensul că, în împrejurări precum cele din cauza principală, impune ca, la stabilirea ajustării anuale a compensației pentru costurile irecuperabile care trebuie plătite unui producător care aparține unui grup de întreprinderi, să se țină seama de această apartenență și, prin urmare, de rezultatul financiar al acestui grup, la momentul la care Comisia a examinat compatibilitatea sistemului de compensare a costurilor irecuperabile cu piața internă sau, mai curând, la data la care are loc această ajustare.
- 43 Pentru a oferi un răspuns util instanței de trimitere, trebuie amintit că aceasta urmărește să identifice criteriile aplicabile pentru calcularea, ținând seama de împrejurările de fapt ale cauzei principale, a cuantumului ajustării anuale a compensării aferente anului 2009 a costurilor irecuperabile care au fost recunoscute societății PGE în temeiul Legii KDT.
- 44 În special, după cum reiese din decizia de trimitere, în opinia instanței de trimitere, este necesar să se stabilească dacă, în scopul calculului menționat, trebuie adoptată o abordare „statică” sau, mai curând, o abordare „dinamică”. În primul caz, ar trebui să se țină seama numai de structura grupului de întreprinderi, astfel cum este descrisă în anexa 7 la Legea KDT și pe baza căreia Comisia a autorizat programul de ajutor de stat în discuție în litigiul principal. În cel de al doilea caz, s-ar impune ajustarea cuantumului compensației datorate societății PGE ținând seama de asemenea de rezultatul financiar al ELB, care, deși nu a fost prezentată în anexa menționată ca aparținând aceluiași grup ca și PGE, a fost integrată în acesta în cursul anului 2009, la data adoptării deciziei președintelui URE din 30 iulie 2010, vizată la punctul 22 din prezenta hotărâre.
- 45 În această privință, după cum s-a amintit la punctul 35 din prezenta hotărâre, este necesar să se arate că, conform articolului 4 alineatul (2) din Decizia 2009/287, Comisia a autorizat programul de compensare a costurilor irecuperabile prevăzut de Legea KDT, întrucât acest program a fost considerat compatibil cu piața internă tocmai „în temeiul Metodologiei costurilor irecuperabile”.
- 46 Rezultă de aici că dispozițiile relevante ale deciziei menționate trebuie interpretate în lumina acestei metodologii pentru a preciza criteriile pe baza cărora se impune calcularea cuantumului anual al compensației pentru costurile irecuperabile, precum și eventuala ajustare finală a cuantumului respectiv.
- 47 Metodologia costurilor irecuperabile prevede o apreciere în două etape a ajutorului de stat acordat sub forma unei compensații pentru costurile irecuperabile. Prima etapă, care este prezentată la punctul 3 din această metodologie, are ca scop definirea costurilor care pot fi considerate „costuri irecuperabile”. A doua etapă, descrisă la punctul 4 din metodologia menționată, se referă la mecanismul de calculare a compensației reale care trebuie plătită producătorului beneficiar pentru costurile irecuperabile, luând în considerare dezvoltarea reală a concurenței pe piață.

- 48 Or, după cum a arătat în esență avocatul general la punctul 63 din concluzii, Metodologia costurilor irecuperabile pornește de la premisa că condițiile de concurență ale pieței energiei electrice se caracterizează printr-o evoluție semnificativă și susține astfel luarea în considerare a schimbărilor aferente anumitor aspecte ale pieței menționate în statul membru în cauză.
- 49 În special, trebuie arătat că, conform punctului 4.2 din această metodologie, „[d]ispozitivul de plată a ajutorului trebuie să permită luarea în considerare a evoluției efective viitoare a concurenței”, care va putea fi măsurată mai ales prin intermediul unor factori cuantificabili, precum prețul și cotele de piață. În plus, conform aceluiași punct, întrucât evoluția condițiilor concurenței influențează direct cuantumul costurilor irecuperabile eligibile, „cuantumul ajutorului plătit va fi în mod obligatoriu condiționat de dezvoltarea unei concurențe reale, iar calculul ajutoarelor plătite în timp va trebui să țină seama de evoluția factorilor relevanți pentru a măsura gradul de concurență atins”.
- 50 Trebuie subliniat de asemenea că, în temeiul punctului 4.3 din metodologia menționată, statele membre au obligația să prezinte Comisiei un raport anual „prin care se urmărește în special să se precizeze evoluția situației concurenței” din sectorul energiei electrice, indicând printre altele modificările constatate cu privire la factorii cuantificabili relevanți. Acest raport trebuie să cuprindă printre altele informațiile privind eventualele modificări referitoare la structura pieței energetice în statul membru în cauză.
- 51 În aceste condiții, dat fiind că Decizia 2009/287, conform articolului 4 alineatul (2), se întemeiază tocmai pe Metodologia costurilor irecuperabile și că, după cum reiese în special din considerentele (36), (38) și (40), urmărește să se aplice compensărilor costurilor irecuperabile care trebuie să fie plătite pentru perioada cuprinsă între anul 2006 și anul 2025, este necesar să se considere că se înscrie în aceeași logică evolutivă ca și această metodologie și, prin urmare, trebuie să fie interpretată potrivit unei abordări „dinamice”.
- 52 Ca urmare a acestui fapt, ajustarea anuală a compensației pentru costurile irecuperabile trebuie să fie efectuată luând în considerare situația reală de pe piață la momentul la care este calculat acest cuantum, ceea ce implică examinarea evoluției concurenței pe piață în cauză.
- 53 Rezultă că este necesară interpretarea Deciziei 2009/287 în sensul că toate schimbările în structurile de proprietate ale societăților producătoare de energie electrică intră în domeniul de aplicare al deciziei menționate și, ca urmare a acestui fapt, trebuie să fie luate în considerare de autoritățile sau de instanțele naționale atunci când acestea efectuează corecția cuantumului anual al compensației pentru costurile irecuperabile.
- 54 Pe de altă parte, după cum a arătat în mod întemeiat Comisia în ședința de audiere a pledoariilor, însăși ideea de corecție, spre deosebire de acont, constă în luarea în considerare a unor elemente noi, apărute după acordarea compensației pentru costurile irecuperabile, și nu poate fi redusă la o simplă trimitere la structura grupului de întreprinderi, astfel cum a fost consemnată anterior într-un act normativ intern.
- 55 În plus, luarea în considerare a unor astfel de elemente la calcularea ajustării compensației prezintă avantajul că permite evitarea redeschiderii sistematice a procedurii de control prealabil prevăzute la articolul 108 TFUE atunci când apare cea mai mică schimbare în structura grupurilor de întreprinderi în cauză.
- 56 Ținând seama de considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la a doua întrebare că articolul 4 alineatele (1) și (2) din Decizia 2009/287, citit în lumina Metodologiei costurilor irecuperabile, trebuie să fie interpretat în sensul că, în împrejurări precum cele din cauza principală, impune ca, la stabilirea ajustării anuale a compensației pentru costurile irecuperabile care trebuie plătite unui producător care aparține unui grup de întreprinderi, să se țină seama de această apartenență și, prin urmare, de rezultatul financiar al acestui grup la data la care are loc ajustarea.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 57 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

- 1) **Articolul 107 TFUE și articolul 4 alineatul (3) TUE coroborate cu articolul 4 alineatul (2) din Decizia 2009/287/CE a Comisiei din 25 septembrie 2007 cu privire la ajutorul de stat acordat de Polonia în cadrul Contractelor de cumpărare a energiei electrice, precum și ajutorul de stat pe care Polonia plănuiește să îl acorde în cadrul compensării pentru rezilierea voluntară a Contractelor de cumpărare a energiei electrice trebuie interpretate în sensul că se opun ca, în cazul în care Comisia Europeană a examinat un program de ajutor de stat în lumina Comunicării Comisiei din 26 iulie 2001 privind metodologia de analiză a ajutoarelor de stat legate de costurile irecuperabile și l-a considerat compatibil cu piața internă înainte de punerea sa în aplicare, autoritățile și instanțele naționale să verifice la rândul lor, cu ocazia punerii în aplicare a ajutorului în discuție, conformitatea sa cu principiile prevăzute de această metodologie.**
- 2) **Articolul 4 alineatele (1) și (2) din Decizia 2009/287, citit în lumina Comunicării Comisiei din 26 iulie 2001 privind metodologia de analiză a ajutoarelor de stat legate de costurile irecuperabile, trebuie să fie interpretat în sensul că, în împrejurări precum cele din cauza principală, impune ca, la stabilirea ajustării anuale a compensației pentru costurile irecuperabile care trebuie plătite unui producător care aparține unui grup de întreprinderi, să se țină seama de această apartenență și, prin urmare, de rezultatul financiar al acestui grup la data la care are loc ajustarea.**

Semnături